

GEANNOTEEERDE AGENDA VAN DE EUROPESE RAAD VAN 13 EN 14 DECEMBER 2018

Op 13 en 14 december vindt een Europese Raad (ER) plaats die zal spreken over het EU Meerjarig Financieel Kader (MFK), de Interne Markt (IM), migratie en een aantal overige agendapunten. De concept-conclusies zijn via *delegates portal* toegankelijk (document 13439/18). En marge van de ER vindt er een Eurotop plaats.

MFK

Het Oostenrijkse EU-voorzitterschap zal een mondelinge voortgangsrapportage geven van de onderhandelingen over het EU Meerjarig Financieel Kader 2021-27 (MFK). Naar verwachting zal de ER zich met name richten op het proces voor de komende periode. De MFK-onderhandelingen hebben nog niet het stadium bereikt dat er inhoudelijke besluiten door de Europese Raad zijn voorzien. Voor de ER heeft de Raad Algemene Zaken een eerste integrale discussie over de zogenoemde *negotiating box* (onderhandelingsdocument) over het MFK. Dit document ligt niet voor aan deze Europese Raad.

Het krachtenveld is onveranderd complex, in deze fase is er geen beweging van standpunten. Tot nu toe hebben de besprekingen zich hoofdzakelijk gericht op de inhoudelijke vormgeving van het MFK. Over de hoogte en verdeling van de budgetten is nog niet gesproken. De Nederlandse inzet is gericht op een modern en financieel houdbaar MFK, dat de lasten eerlijk verdeelt. De kabinetsappreciatie van de Commissievoorstellen (Kamerstuk 21501-20 nr. 1349) en de relevante BNC-fiches vormen de basis voor de Nederlandse inbreng.

Interne Markt

Nederland wil dat de ER conclusies aanneemt die naast het belang erkennen van het afronden van wetgevingsvoorstellen van de huidige Commissie, oproepen tot een nieuwe aanpak van de toekomstige agenda. Die is essentieel om als Europa sterk in de wereld te staan. Dat vereist een meer integrale en cross-sectorale aanpak voor Europees digitaal beleid en een aanpak voor de interne markt die de ondernemer en de consument centraal stelt, gericht is op maatwerk oplossingen en die zorgt voor betere implementatie en handhaving van interne markt regels, zoals uiteengezet in de brief over de toekomst van de Interne Markt die staatssecretaris Keijzer op 19 oktober jl. aan uw Kamer stuurde (Kamerstuk 22112, nr. 2703).

Nederland wil de Commissie tevens oproepen om haar analyse over de interne markt, waarmee een start is gemaakt in de recent uitgebrachte mededeling "De eengemaakte markt in een veranderende wereld", verder voort te zetten en te verdiepen als basis voor toekomstig beleid. Nederland zet in op een debat over digitaal beleid en de Interne Markt in de ER van maart 2019 en trekt op in een brede coalitie. Nederland heeft in de Raad Algemene Zaken (RAZ) van 12 november 2018 gepleit voor bespreking van de Interne Markt op de komende ER en heeft aangedrongen op conclusies (verslag RAZ 12 november jl., Kamerstuk: 21501-02 nr. 1927).

Migratie

De ER zal de voortgang van de implementatie van de ER-conclusies van juni bespreken. De visie van het kabinet is bekend. De EU dient te beschikken over een integrale aanpak met daarbij aandacht voor de grondoorzaken van migratie en opvang in de regio, het tegengaan van mensenhandel en mensensmokkel, een duurzame regeling met betrekking tot de ontschepping van migranten aan beide zijden van de Middellandse Zee, versterking van de buitengrenzen van de lidstaten van de EU, de totstandkoming van een verbeterde versie van het Gemeenschappelijk Europees Asielbeleid (GEAS) en tot slot meer inzet op betere samenwerking met herkomstlanden op terugkeer. Zoals eerder met uw Kamer besproken is het kabinet van mening dat er meer werk te doen is op zowel de interne als de externe dimensie.

Overige agendapunten

Desinformatie

Op 5 dec jl. heeft de Commissie, conform conclusies van de ER van 28-29 juni 2018, een actieplan voor een gecoördineerde aanpak van desinformatie gepresenteerd. Dit actieplan zal tijdens de ER worden toegelicht. Het kabinet hecht aan een gecoördineerde aanpak van desinformatie, zoals ook uitgedragen tijdens de ER van juni 2018, waarbij in de eerste plaats een rol is weggelegd voor niet-gouvernementele actoren zoals de media en online platforms. Vrijheid van meningsuiting en

onafhankelijkheid van de pers moeten daarbij te allen tijde gewaarborgd zijn. De overheid heeft een rol in het geval dat de nationale veiligheid en politieke stabiliteit in het geding komt door desinformatie. Daarnaast staat het kabinet positief tegenover het feit dat online platforms en vertegenwoordigers van de advertentie industrie op 26 september jl. een gemeenschappelijke gedragscode hebben opgesteld inzake online desinformatie, aangezien hiermee deze organisaties de sociale mediabedrijven zelf hun verantwoordelijkheid tonen in de aanpak van desinformatie. Mede in navolging van de motie Kwint/Yesilgöz-Zegerius, heeft het kabinet deze standpunten de afgelopen maanden actief uitgedragen bij gesprekspartners in Brussel en andere Europese hoofdsteden. Het kabinet is verheugd te vernemen dat de kern van de Nederlandse positie in het Actieplan is overgenomen. Het betreft bijv. het belang van vrijheid van meningsuiting als kernwaarde van de EU, de essentiële rol van platforms, media en maatschappelijk middenveld, de focus op het analyseren van trends (of campagnes) van desinformatie, in plaats van op individuele nieuwsuitingen. De nadruk van de StratComm Task Forces komt hierbij voorts te liggen op landen in het oosten en zuiden van Europa, die om een actieve rol van de Unie vragen. Uw Kamer zal conform de reguliere procedure een nadere kabinetsappreciatie ontvangen in de vorm van een BNC-fiche.

Externe betrekkingen

Vorbereiding EU-LAS top

Eind februari 2019 zullen de EU 28 en de landen van de Arabische Liga (LAS) in Egypte (gastland Arabische Liga) een Top houden. De leden van de ER spraken hierover eerder tijdens de informele ER van 29 en 20 september en de ER van 18 oktober. De voorbereidingen tussen de EU en de Arabische Liga moeten formeel nog beginnen. Naar verwachting zal migratie een gespreksthema vormen, net als de grotere regionale conflicten (bijv. Libië en Syrië). Nederland zet waar mogelijk in op zo concreet mogelijke uitkomsten, bijvoorbeeld op het terrein van milieu en klimaat. Het kabinet acht het van belang dat op de Top ook het belang van naleving van de mensenrechten aan de orde komt.

Uitvoering van de Minsk-akkoorden/verlenging Rusland sancties

In juni 2018 stemde de ER in met een technische *roll-over* van de economische en financiële sancties tegen Rusland tot en met januari 2019. Naar verwachting zal de ER zich buigen over verlenging van deze sancties tot en met juli 2019. Omdat er tot op heden geen sprake is van volledige implementatie van de Minsk-akkoorden ziet het kabinet geen aanleiding voor opschorting of verlichting van de sancties.

Mogelijk zullen enkele lidstaten in de ER ook de situatie in de Zee van Azov willen bespreken. Hierover heeft het kabinet eerder met uw Kamer gesproken (tijdens het Algemeen Overleg Buitenlandse Zaken d.d. 29 november jl.).

Racisme en xenofobie

Mogelijk zal de ER racisme en xenofobie, inclusief antisemitisme, veroordelen, in navolging van een bespreking hierover tijdens de JBZ-Raad van 6/7 december a.s. en de door de JBZ-Raad aan te nemen Raadsverklaring. Nederland zal deze inzet ondersteunen.

Maatschappelijke consultaties en voorbereiding van de strategische agenda

De ER zal worden geïnformeerd over de uitkomsten van de maatschappelijke consultaties met betrekking tot de toekomst van de EU die afgelopen maanden in 27 lidstaten (m.u.v. het Verenigd Koninkrijk) zijn georganiseerd, en de voorbereidingen op de strategische agenda. De bespreking zal worden gehouden op basis van een gezamenlijk verslag over de maatschappelijke consultaties, opgesteld onder verantwoordelijkheid van het huidige Oostenrijks voorzitterschap en het inkomend Roemeense voorzitterschap. Alle 27 lidstaten hebben op 19 november de uitkomsten van de consultaties aangeboden aan het Oostenrijks voorzitterschap. Voor de invulling van de maatschappelijke consultaties was het voor het kabinet van belang dat deze openstaan voor alle meningen, transparant en onpartijdig zijn georganiseerd, en passen in de Nederlandse context waar sprake is van een actief maatschappelijk debat over de EU. De consultaties zijn vormgegeven door onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) en burgerdialogen van het Verwey-Jonker Instituut waarbij is ingegaan op de zorgen en wensen van Nederlanders t.a.v. de EU. Het kabinet heeft Uw Kamer onlangs per brief geïnformeerd over de uitkomsten van deze consultaties [kamerstuknummer 21 501-20 nr. 1382]. Betreffende de strategische agenda zal de ER spreken over

prioriteiten voor de komende 5 jaar tijdens de informele ER in Sibiu (Roemenië) op 9 mei a.s., met als doel de strategische agenda vast te stellen tijdens de ER van juni 2019.

Klimaat

De Commissie heeft op 28 november een visie voor een langetermijnstrategie voor klimaat gepresenteerd. In het document presenteert de Commissie verschillende scenario's (van 80% tot klimaatneutraliteit) en spreekt haar voorkeur uit voor klimaatneutraliteit in 2050. Hoewel er geen tussendoelen zijn opgenomen in de strategie, past een ambitieus 2050-doel bij de Nederlandse inzet om het huidige 2030-doel voor de EU van ten minste 40% op te hogen naar 55%. Nederland heeft zich de afgelopen maanden hard gemaakt voor een ambitieuze langetermijnstrategie. In november heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat hiertoe samen met enkele EU collega's een brief aan Commissaris Cañete gestuurd.

Evenals de Commissie, is het kabinet van mening dat de informele ER van Sibiu gebruikt moet worden om een discussie te voeren over de lange termijn strategie en het bijhorende EU beleid voor 2019-2024. In de Raad Algemene Zaken van 12 november 2018 heeft Nederland met dat doel voor ogen gepleit voor conclusies op de komende ER. Dit zal ook de inzet van Nederland zijn tijdens de komende ER met als doel om daar en in Sibiu tot zo ambitieus mogelijke afspraken te komen.

Eurotop

En marge van de ER vindt er een Eurotop plaats, ter opvolging van de Eurotop van 29 juni jongstleden. De afgelopen maanden is deze Eurotop voorbereid in de Eurogroep. Hierbij is er gesproken over alle elementen die genoemd werden in de verklaring van de Eurotop in juni¹ en uit de brief van de Eurogroepvoorzitter aan president Tusk².

Tijdens de Eurogroep van 3 december jl. is overeenstemming bereikt over de volgende documenten: (1) een generiek rapport van de Eurogroep aan regeringsleiders over de EMU, (2) een 'term sheet' over de hervorming van het ESM en (3) een 'terms of reference' (ToR) over de vormgeving van de achtervang van het gemeenschappelijke afwikkelingsfonds. U bent hier via het verslag van de Eurogroep over geïnformeerd.

De regeringsleiders kunnen de rapporten van de Eurogroep verwelkomen. De overeenkomst bevat, zoals toegelicht in het verslag van de Eurogroep, veel punten op het gebied van het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM) en de Bankenunie waarvoor Nederland zich de afgelopen maanden hard heeft gemaakt en die de eurozone versterken.

Ten aanzien van het instrument voor convergentie en concurrentievermogen wordt gesteld in het rapport van de Eurogroep dat, afhankelijk van het mandaat van regeringsleiders tijdens de Eurotop, werk kan worden voortgezet met betrekking tot de vormgeving, implementatie en timing. Zoals eerder aangegeven kan wat betreft het kabinet in het kader van de MFK-onderhandelingen worden gesproken over de wijze waarop het concurrentievermogen van de lidstaten en opwaartse convergentie binnen de eurozone kunnen worden bevorderd. Het kabinet is geen voorstander van een nieuw eigen middel (zoals de FTT) en/of extra afdrachten van eurolanden via een IGA en vindt dat er strikte conditionaliteiten voor dergelijke instrumenten moeten gelden. Verder is het kabinet in het algemeen van mening dat nieuwe instrumenten moeten worden ingepast onder een strak MFK-plafond. Tot slot is het zoals bekend kabinet geen voorstander van een eurozonebegroting voor stabilisatie.

Afrika-EU High Level Forum

Het kabinet maakt tevens van de gelegenheid gebruik uw Kamer te informeren over de voorgenomen deelname van de Minister-President aan het Afrika-EU High Level Forum dat plaatsvindt in Wenen op 17 en 18 december a.s. Dit Forum wordt georganiseerd door het Oostenrijkse voorzitterschap van de EU, samen met het Rwandese voorzitterschap van de Afrikaanse Unie en beoogt met name de economische relatie tussen de EU en Afrika te versterken, met een nadruk op innovatie, digitalisering,

---

¹ <http://www.consilium.europa.eu/media/35999/29-euro-summit-statement-en.pdf>

² <http://www.consilium.europa.eu/media/35798/2018-06-25-letter-president-centeno-to-president-tusk.pdf>

private sector ontwikkeling en het creëren van banen voor de jonge en snelgroeiende bevolking in Afrika. Nederland onderschrijft de doelstelling van het forum.